

САБОРНИК

БИЛТЕН БЕОГРАДСКЕ САБОРНЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

НЕДЕЉА, 1. ОКТОБАР 2017, ГОДИНА 19, БР. 3

БЕСМРТНИ КОМАНДАНТ СА МАЧКОВОГ КАМЕНА

Велики рат, касније преименован у Први светски, велики је био не само по својим размерама и страдањима, већ и по великанима, добротворима и херојима који су просијали српским небом и историјом, на задивљујуће и потресне начине. Оно што су они, својом вером, жртвом и подвизима, прокрчили за нас данашње, ми смо затомили и прекрили прахом и коровом заборава и небриге, као једини одговор на њихов говор пред Богом и вечношћу. Будући да и даље молитвено обележавамо стогодишње сећање на Велики рат (1914 - 1918), поједина издања *Саборника* посвећујемо овим изузетним људима и херојима, чије нам приче дају крила, снагу и духовни вид. До сада смо упалили више таквих воштаница од речи, уз неизмерну радост што сазнајемо, из разговора, писама и позива, да управо такве животне и историјске приче остављају најјачи утисак на оне који их читају. Поруке нам стижу и из других градова и дијаспоре, будући да *Саборник* може да се чита и преко сајта Саборне цркве.

ВОЈНИЧКИ ПУТ

Међу херојима Великог рата, на земљи заборављен, а на Небу уписан у Књигу Живота, налази се и пуковник Душан Пурић. Рођен је 1873. у Ивањици, у трговачкој породици. По завршеној Војној гимназији, произведен је у чин артиљеријског потпоручника. Три године је провео у трупи, а затим завршио Вишу војну академију. Постављен је за команданта пољске батерије у Ћуприји, унапређен у генералштабног капетана и послат на усавршавање у Француску, после чега је постављен за помоћника начелника штаба Дринске дивизије у Ваљеву. Био је командант 17. комбинованог и 6. пешадијског пука. За време Првог балканског рата, 1912. године, налазио се на генералштабним пословима Дринске дивизије првог позива. Четврти пук *Стеван Немања* је освојио Зебрњак, у Кумановској бици. Током Другог балканског рата, 1913. године, на сопствену молбу је постављен за команданта Другог пешадијског пука *Књаз Михаило*, познатијег као *Гвоздени пук*. Показао се као веома храбар и способан војник и старешина и у Брегалничкој бици.

МАЧКОВ КАМЕН

Већ на почетку Великог рата, 1914. године, нашао се на шарганским положајима, где је командовао Четвртим пуком *Стеван Немања*, у саставу Ужичке војске, и спречавао надирање непријатеља од Вишеграда према Мок-

рој гори и Кремнима. Ужичка војска је, у садејству са Црногорско-санџачком војском, извршила продор преко Дрине, на потезу Вишеград - Романија - Сарајево, и угрозила део Поћорекове војске. Према оценама историчара и војних стручњака, битка на Мачковом камену је била најжешћа и најкрвавија битка вођена у Великом рату. Дунавска дивизија је изгубила тада 8.018 бораца. Преживели су причали да је, после боја, читав предео био прекривен телима војника обе војске. Борбе су вођене од 19. до 22. септембра. Мачков камен је врх планине Јагодња, у Подрињу, у западној Србији. Команданти српске војске овде су били: Степа

па Степановић, Павле Јуришић Штурм и Душан Пурић. Пурић је, са својим пуком *Стеван Немања* бранио правац од Вишеграда преко Мокре горе ка Ужицу. Када су главне аустроугарске снаге извршиле офанзиву ка Љубовији, Ковиљачи, Лозници и Ваљеву, командант Пурић је добио наређење Врховне команде да стигне до Мачковог камена, нападне непријатеља и спречи његово продирање дубље у Србију. Четврти пук Дринске дивизије, који је тада ушао у састав Дунавске дивизије, беспрекорно је извршио наређење. После напорног марша и попуне пука у Ваљеву, Душан Пурић је стигао на Мачков камен у најтежим тренуцима. Видевши жестину којом је битка вођена и неповољан положај српске војске, није оклевао - издао је официрима Четвртог пука историјску заповест (налик чувеној заповести мајора Драгутина Гавриловића ослободиоцима Београда):

Војници, ми смо овде дошли да гинемо за Отаџбину! Командири испред својих водова и чета, команданти испред својих батаљона, а ја ћу испред свих! За мноме! У јуриш! За слободу и Отаџбину!

Храбри командант Душан Пурић повео је српску војску у још један Косовски бој и у историју. Погинуо је, истога дана, 22. септембра, међу првима на Мачковом камену, у најжешћем судару прса у прса са непријатељима, а раме уз раме са својим саборцима. Битку је преживело само 1.000 војника и официра пука *Стеван Немања*, а Аустро-Угарска је добила своју пирову победу. На Мачковом камену је заувек остало преко 800 српских војника и официра; изгинуло је 118 официра, 5 команданата пукова, 17 команданата батаљона Дунавске дивизије, па је она зато прозвана *официрском битком*. Највеће губитке је претрпео Четврти пук *Стеван Немања*. Стручњаци су проценили да је на сваком квадратном метру погинуло по 6 српских војника. Иако је српска војска претрпела пораз, њен значај је велики: успорила је напредовање аустроугарске војске и нанела јој велике губитке.

УЗ ЊЕГА, И ПОСЛЕ СМРТИ

Погибија команданта Душана Пурића је тешко погодила српске борце. Забележено је да војници нису хтели свог команданта да оставе у пла-

нинским беспућима Мачковог камена, већ су га четири дана и ноћи носили у ковчегу, из борбе у борбу. За њих је био командант и саборац, и после смрти. Носили су га као што је, некада, српски народ носио мошти својих светитеља и владара. Тек четвртог дана, стигла је наредба команданта Прве армије, генерала Петра Бојовића, да се тело команданта Пурића не носи по бојиштима, па је сахрањен крај Ваљевске цркве. Постхумно је унапређен у чин пуковника, због “успешног командовања и показане храбрости у одбрани отаџбине”.

ЗЛОЧИН ПРОТИВ ПАМЋЕЊА

Комунистичке власти су учиниле све да овај херој Великог рата и српске историје буде заборављен. Наиме, пуковник Душан Пурић је, између два рата, у својој родној Ивањици имао једну од главних улица. После Другог светског рата, комунистичке власти су избрисале његово име, као и небројене носиоце Албанске споменице, Солунце, хероје војске Краљевине Србије и Краљевине Југославије. Штавише, име пуковника Пурића било је забрањено. Рођени Ивањичанин је био и ђенерал Драгољуб Дража Михаиловић, чији су први изасланици и војни представници у Ивањици, 1941. године, били поручник Михаило Пурић и резервни поручник и адвокат Милан Пурић - синовци пуковника Душана Пурића. После готово једног века од погибије, 2003. године, пуковник Пурић је добио спомен-плочу у Београду, у Улици војводе Степе 68, а Вождовац му је посветио и улицу. У Ужицу је добио своју спомен-бисту 2010. године. Велики број Ивањичана, као и Срба уопште, не зна ко је био овај бесмртни командант... (На слици лево је његов портрет; на горњој слици он, јашући на коњу и носећи српску заставу, предводи српску војску...) Ову воштаницу од речи упалили смо и за све српске хероје са Мачковог камена...

Срби немају свој Јад Вашем. Нису пописали своје невинне жртве да се не замере онима који су те јаке напунили људима. Дрина је постала много већи и тврђи зид него што је берлински. ... То је велика грешка и велики грех да, не само што то не зна свет, него скоро да и Срби заборављају. Кад кажете да је само за Србе било сто за једног, 100 за убијеног, 50 за рањеног, то мало ко зна. Кад се каже да је бомбардована Југославија - није, бомбардована је Србија. Па и сад, кад је НАТО бомбардовао. Авиони су прелетели целу Југославију да би изручили те бомбе на Београд. Ми смо то у име братства и јединства сакрили од самих себе, да бисмо данули душом и живели сношљивије, али то је резултирало тиме да се тврди да тих жртава није ни било. ... Немање те читуље, небрига о толиким невиним жртвама нам се осветила... *Академик Матија Бећковић*

У НЕДЕЉИ ПО ВОЗДВИЖЕЊУ ПРОСЛАВЉАМО:

- 01.(18) Свети Евменије Гортински; Света мученица Ариадна
- 02.(19) Свети мученици Трофим, Саватије и Доримедонт
- 03.(20) Свети великомученик Јевстатије
- 04.(21) Свети апостол Кодрат (Оданије Воздвижења)
- 05.(22) Свети свештеномученик Фока; Свети пророк Јона
- 06.(23) Зачеће Светог Јована Претече и Крститеља
- 07.(24) Св.првомуч.Текла; Преп.Симон; Св.краљ Владислав и преп.Давид - Задушнице

Прво београдско певачко друштво, хор Саборне цркве и најстарији хор у Србији, национална институција која већ 164 године чува и развија српску музичку културу, традицију и духовност, објављује

АУДИЦИЈУ ЗА НОВЕ ЧЛАНОВЕ ХОРА

уторком и петком у 19:00,
у просторијама Хора, на Косанчићевом венцу 32.
Информације на тел: 065/ 333-1853.

Издање Саборника посвећено Првом београдском певачком друштву (број 18) можете прочитати у годишњаку Саборника за 14. годину издавања (у продавници Саборне цркве) или на нашем сајту, у рубрици *Саборник*.

ИЗ ЛЕТОПИСА САБОРНЕ ЦРКВЕ

Поводом 50 година Кумановске битке, у Саборној цркви је, 28. октобра 1962, приређен свечани догађај. Викарни епископ Сава је служио заупокојену архијерејску Литургију, уз саслуживање бројног свештенства, а затим и свечани парастос српским јунацима изгинулим у Кумановској бици, 24. октобра 1912. године. Пред *Вјечнаја памјат*, говор је одржао прота Милан Смиљанић, и сам некадашњи учесник ове битке. Певало је Прво београдско певачко друштво. Народа је било толико много да је испунио цркву, порту и околину цркве. Поводом 100 година ове велике битке, 2012. године, српски народ је ћутао...

Данас, у наставку Свете Литургије, Прво београдско певачко друштво традиционално даје помен свом диригенту и композитору Стевану Мокрањцу, који га је предводио три деценије. У суботу, на Задушнице, Заупокојена Литургија са општим поменом почиње у 7:30.

Главни и одговорни уредник: протојереј-ставрофор Петар Лукић. Уредник издања: Ивана Радовановић. Тел.храма: 011/2636-684. Факс: 011/2636-566. www.saborna-crkva.com. sabornik@saborna-crkva.com. Тираж: 1000 примерака.